Krav om vanleg jordbruksproduksjon

Landbrukskonferansen 7. september 2023

Helen Haaland

Silje Anette Lyhammer

Statsforvaltaren i Vestland

Landbruket i Vestland 2022

- Føretak som søkte i 2022: 5 895
- Tilskota har auka: + 9,5 mrd på to år til 27 mrd
- Utbetalt produksjonstilskot og avløysartilskot i Vestland for 2022:
  - ✓ Produksjonstilskot: kr 1 679 023 377
  - ✓ Avløysartilskot: kr 182 987 467
- Tema i dag – Vanleg jordbruksproduksjon

Foto:

Spørjeundersøking om arbeidet med produksjons- og avløysartilskot
Alle kan svare, Anonym
3. Kva ønskjer du å lære meir om?
Vurdering av vanleg jordbruksproduksjon
25%
Avkorting ved feilopplysningar
15%
Riskobasert kontroll
13%
Bruk av rapportar i eStil PT
15%
Grunngjevingar i vedtak og vurderingar
13%
Landbruksregisteret
15%
Annet
4%
25 svar
3/8

Vanleg produksjon – eit grunnvilkår

- Jordbruk er matproduksjon!
- God agronomisk praksis og godt husdyrhald
- Drifta skal ha næringsmessig preg
- Vurder ut frå jordbruksfagleg skjønn
- Leveransar skal stå i samsvar med tal dyr og areal det vert søkt tilskot til
- Kan takast individuelle omsyn så lenge det ikkje bryt med forsvarleg og god drift frå ein landbruksfagleg ståstad
- Rettleiande minstekrav for husdyrproduksjonen
- Planteproduksjon – ikkje fastsette minstekrav, SF har laga retningsliner

Forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket

§ 2.Grunnvilkår

Tilskudd etter forskriften kan gis til foretak som er registrert i Enhetsregisteret og som driver vanlig jordbruksproduksjon på én eller flere landbrukseiendommer med de dyreslag eller de vekstgruppene det søkes tilskudd for, slik disse gruppene til enhver tid er definert i medhold av jordbruksavtalen.

Vi skal innom

- ❑ Innleiing ved Bjørn-Harald Haugsvær, ass landbruksdirektør
- ❑ Gjennomgang av tal frå Vestland
- ❑ Gruppearbeid med eksempelsaker
- ❑ Oppsummering

Tal frå Vestland

	Tal føretak i alt	Føretak med låg produksjon (under terskelverdi)	Føretak utan leveranse	Avslag	Føretak utan produksjon, har fått tilskot
Sau	3 557	662 *	191	46	145
Mjølkeku	1042	78 **		0	
Mjølkegeit	62	4 **		0	
Ammegeit	89			9	

Terskelverdi 2022 (frå *Maskinelle kontroller, Oversikt over beskrivelse av maskinelle kontroller og terskelverdier i eStil PT):*

* *Antall lammeslakt per søye er lavt Gjennomsnittlig slaktevekt på lam er lav*

- 2022 < 0,59 lam/søye < 13,04 kg

*** Avdråtten per melkeku er lav/ Avdråtten per melkegeit er lav*

- 2022 < 4100 liter < 341liter

Terskelverdiar varierar

Sau

Søknadsomgang	Antall lammeslakt per søye er lavt	Gjennomsnittlig slaktevekt på lam er lav
2017	< 0,91 lam/søye	< 13,7 kg
2018	< 0,91 lam/søye	< 13,7 kg
2019	< 0,63 lam/søye	< 12,8 kg
2020	< 0,63 lam/søye	< 12,98 kg
2021	< 0,62 lam/søye	< 13,08 kg
2022	< 0,59 lam/søye	< 13,04 kg

Ku/geit

Søknadsomgang	Avdråtten per melkeku er lav	Avdråtten per melkegeit er lav
2017	< 3 800 liter	< 370 liter
2018	< 3 800 liter	< 370 liter
2019	< 3 900 liter	< 340 liter
2020	< 4 060 liter	< 347 liter
2021	< 4 100 liter	< 354 liter
2022	< 4100 liter	< 341

© Fylkesmannen i Vestland

Terskelverdiar, i rapport vjp

Veiviser for tilskudd

Produksjonstilskudd og avløsertilskudd

Samlet oversikt for forvaltningen med informasjon om produksjonstilskudd og avløsertilskudd.

Nedlasting

Oversik
Åpne fil

Oversik
Åpne fil

Se mer

Veiledning og instrukser

Rundskriv 2023/25
Presiseringer for tilskudd ved produksjonssvikt, produksjonstilskudd og regionale miljøtilskudd - søknadsåret 2023
Rundskrivet omhandler iverksatte tiltak knyttet til tørkesituasjonen i 2023 samt presiseringer av ordinært regelverk.

Rundskriv 2023/5
Kommentarer til regelverk
Kommentarer til regelverk om produksjonstilskudd og avløsertilskudd.

Rundskriv 2023/10
Forvaltningsansvar og saksbehandling
Veiledning og instruks for forvaltningsansvar og saksbehandling.

Rundskriv 2022-38
Ekstrautbetaling av produksjonstilskudd i 2022
Kommentarer til regelverk for ekstrautbetalingen og informasjon om saksbehandlingsrutiner

Ekstrautbetaling - Brukerveiledning for saksbehandlere
Brukerveiledning for saksbehandlere i eStilPT for behandling av saker til ekstrautbetaling.

Maskinelle kontroller (PDF)
Oversikt og beskrivelse av maskinelle kontroller og terskelverdier i eStil PT.

Rapporter i eStil PT
Beskrivelse av rapporter i eStil PT.

Tidligere rundskriv og søkeveiledninger
Samlet oversikt over eldre utgåtte rundskriv og søkeveiledninger.

Trenger du hjelp?

Kommune

Ta kontakt med statsforvalteren.

Statsforvalter

Ta kontakt med Landbruksdirektoratet, seksjon direktetilskudd.

Telefon: 78 60 60 00

Send e-post

Varselmeldingar (i eStil PT)

Alle varselmeldingar skal vurderast

- **Sau/ammegeit,** varselmeldingar :
    - Berre varselmelding dersom det ikkje er levert slakt

Foretaket har ført opp at det disponerte søyer 1. mars (kode 145) uten at foretaket har levert lam til slakt (i perioden etter 15. april i søknadsåret). Dette kan indikere at vilkåret om vanlig jordbruksproduksjon ikke er oppfylt. Se nærmere omtale av vilkåret om vanlig jordbruksproduksjon i kommentarrundskrivet.

- **Ku og geit,** varselmeldingar:
    - *Avdråtten per melkeku/melkegeit er lav. Det er registrert at det er levert {{liter}} liter melk per ku/geit de siste 12 måneder før telledato fra foretaket. Dette kan indikere at vilkåret om vanlig jordbruksproduksjon ikke er oppfylt. Veiledende minstekrav er minst halvparten av gjennomsnittsavdråtten per årsku/årsgeit på landsbasis.*
- **Terskelverdiar** (i rapport om vanleg jordbruksproduksjon)
    - True = under terskelverdi
    - False

Til hjelp i sakshandsaminga av vjp

- Varselmeldingar
- Rapportar vjp: Sau, Mjølkeku/- geit, Frukt, bær og potet
  - Samlar alle relevante opplysningar i ei ryddig oversikt
  - Får oversikt over tal føretak som disponerar dyr/vekstar
  - Rapportane viser fleire opplysningar enn dei som er synlege i søknadane
  - Ikkje nødvendig å slå opp i andre system
  - Viser om eventuelle varselmeldingar ville ha slått ut i søknadane (true/false)
  - Gir samalikningsgrunnlag (arealproduksjonar)
- Rundskriv
- Notat til hjelp i sakshandsaminga
  - Ligg på nettsida Jordbruksforvaltning | Statsforvaltaren i Vestland (statsforvalteren.no)

Tips! Avviksrapport – ta ut før endeleg godkjenning for å få ei oversikt over grunngjevingar, avkortingar mm.

Kor finst rapportane for vanleg produksjon?

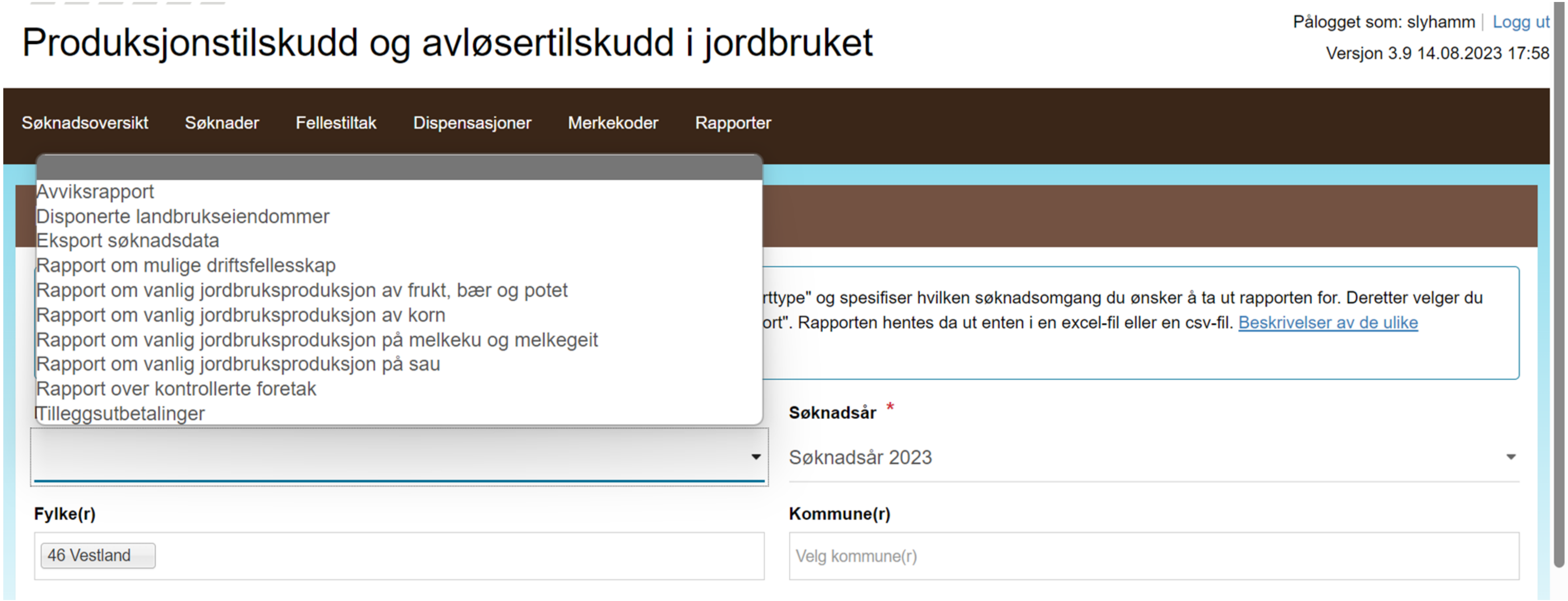

Eksempel på vurderingar, innvilga søknader

Eksempel 1

Foretaket ble plukket ut til risikobasert kontroll med bakgrunn i varselmeldingen om lav avdrått per melkeku. Avdråttet ble beregnet fra 01.03.21 og 12 måneder tilbake i tid. Det forklarer det lave avdråttet da foretaket startet opp med leveranse av melk i oktober 2020.

xx kommune vurderer derfor at foretaket driver med vanlig jordbruksproduksjon og etterfølger de krav som er satt i jordbruksavtalen. Søknad om tilskudd til melkekyr kode 120 innvilges.

Eksempel 2

Lav avdrått pr melkegeit: Avdråtten er i grenseland for hva som kan klassifiseres som vanlig jordbruksproduksjon, men ser en god utvikling. Foretakets utfordringer i 2020 kan ha gitt ringvirkninger inn i 2021.

Andre eksempel

- Bevaringsverdig rase
- Økologisk produksjon
- Sjukdom

Oppgåve 1
Sau

Bakgrunn:

- Avdråtten i 2022 var 2,45 fødde lam per søye
- All slakting vert gjort heime, meiner dette er ein tradisjon og kunnskap som må takast vare på
- Størstedelen av heimeslaktet er selt privat, resten til eige forbruk. Har mange faste kundar, sal er dokumentert med faktura
- Slaktevekter kunne ikkje dokumenterast gjennom godkjent omsetningsledd
- Mattilsynet har vore på tilsyn, men ikkje gjort vedtak/pålegg for gjeldande søknadsomgang

Oppgåve

- ➢ Vurder om dette er vanleg jordbruksproduksjon
- ➢ Kva trengs de av informasjon/dokumentasjon?

Oppgåve 2
Ammegeit

Bakgrunn:

Søkte om tilskot til 5 ammegeiter og 9 bukkar og ungdyr i søknadsomgangen i mars. For søknadsomgangen i oktober vart det søkt om tilskot til 11 geit/kje på beite

- Kjeing ca kvart 3 år for å få nok kjøt til å produsere pølser
- Landskapspleie det viktigaste produktet og får leigeinntekter av dyra.

Oppgåve:

➢ Vurder om dette er vanleg jordbruksproduksjon

➢ Kva treng de av informasjon/dokumentasjon?

Oppgåve 3
Eple

Bakgrunn:

Føretaket søkte om areal- og kulturlandskapstilskot til 7 daa eple, 2 daa pære og 1 daa plomme, og om distriktstilskot til 1140 kg eple til press. Det er ikkje registrert avling for plomme dei siste 5 åra.

Det er registrert eple og pære til press nokre år;

- 2017 – 1609 kg (179 kg/daa)
- 2018 – 0 kg
- 2019 – 0 kg
- 2020 - 354 kg (39 kg /daa)
- 2021 - 1440 kg (160 kg/ daa)

- Gjennomsnittleg avling for eple og pære i området i åra 2016 -2020 var *609* kg per daa
- Bratt areal, stor avstand mellom trea for å gjere det lett å hauste grovfôr. Hausta 25 rundballar med grovfôr på fruktarealet

Oppgåve

Vurder om dette er vanleg jordbruksproduksjon

Kva treng de av informasjon/dokumentasjon?

Svar sau

Avslag husdyrtilskot sau

Grunngjeving:

Heilskapleg vurdering (tidlegare år, utvikling mm)

- ✓ Kan ikkje kallast ei forsvarleg og god drift og vanleg jordbruksproduksjon
- ✓ Brot på dyrevelferdsregelverket og hygieneregelverket, men er ikkje stadfesta av Mattilsynet

Svar ammegeit

Avslag på husdyrtilskot til ammegeit

Grunngjeving:

- Ammegeit er geiter som har kjea minst en gong og som ikkje er mjølkegeiter.
- Naturleg å samanlikne med sau. I kjøttproduksjon på sau og ammegeit kjem hovudinntekta frå sal av kjøt, men sal av livdyr, ull og skinnfellar kan også telje med.
- Det er då å forvente at det vert produsert avkom for alle ammegeiter kvart år, og at det som ikkje er påsett, vert slakta eller selt som livdyr og dermed gir inntekter.
- Geiter som ikkje produserer kjøt, men genererer leigeinntekter, kan ikkje regnast som vanleg jordbruksproduksjon.

Svar eple

Avslag fruktproduksjon, eple

Grunngjeving:

- Produksjonen skal ha eit næringsmessig preg, i det legg vi at avlinga skal vere omsett og inntektsført og vere i samsvar med arealet det vert søkt tilskot til. Om føretaket driv vanleg jordbruksproduksjon heng også saman med at arealet vert drive aktivt. Det må då vurderast om drifta er i samsvar med god agronomi og at det gjennom vekstsesongen er utført arbeidsoppgåver slik at det er lagt grunnlag for å hauste ei god, omsetjeleg avling av høg kvalitet
- Drifta er for ekstensiv og har ikkje eit næringsmessig preg.
- Det kan difor sjå ut som det er grovfôr som er hovudproduksjonen, og at det difor kan søkjast om areal- og kulturlandskapstilskot til grovfôr i staden for til frukt.
- Det må også takast omsyn til produksjonen i område rundt for å vurdere om produksjonen skil seg negativt ut frå tilsvarande produksjonar.

Hovudreglar for avslag grunna ikkje vjp

✓ Heilskapleg vurdering – ingen fasit!

✓ Avslag pga. ikkje vanleg jordbruksproduksjon:

- Produksjon kun til eige bruk
- Geit til beite/kulturlandskapspleie
- Inn på tunet (viss ikkje produksjon)
- Heimeslakt – kun til eige bruk
- Hest - må i tillegg til hestar disponere *«tilskuddsberettigede produksjonsdyr og/eller arealer».*
- Dyrevernsaker frå Mattilsynet

✓ Meld frå til Mattilsynet ved avslag pga svak drift

Del 2

Oppfølging ved brot på kravet om vanleg jordbruksproduksjon

Statsforvaltaren i Vestland

Vi skal innom

- ❑ Osterøy kommune deler sine erfaringar
- ❑ Eksempel på vurderingar/ grunngjeving for vedtak
- ❑ Gruppearbeid
- ❑ Oppsummering

Erfaringar frå Osterøy kommune

Ved avslag på søknad om produksjonstilskot med heimel i § 2

- Varselmelding, eller andre grunnar
- Kontroller varselmeldinga
- Kontakt føretaket
- Vurdering av søknaden etter innhenta opplysningar
- Avslag
- Vurdering om avkorting av tilskot ved feilopplysningar
- Oppfølging av føretaket
- Erfaring
- Spørsmål

Mangelfulle begrunnelser for vedtak

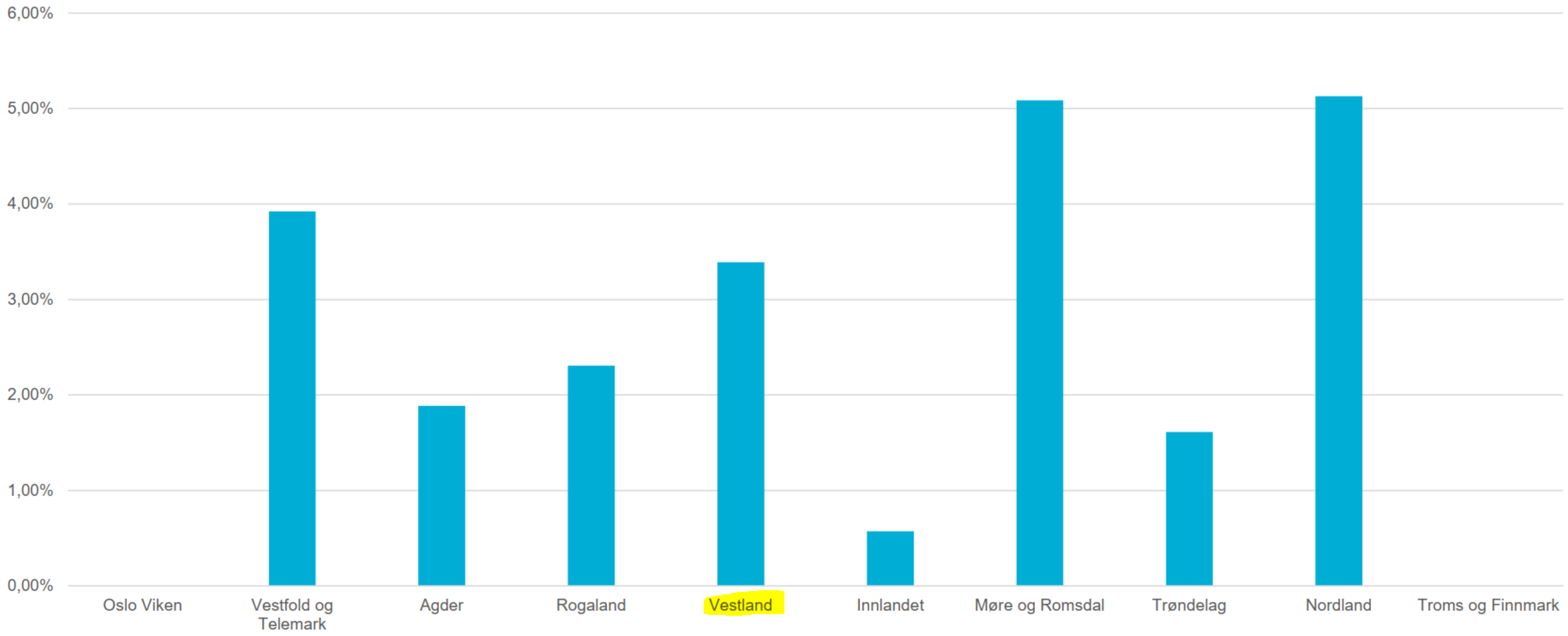

Landbruksdirektoratet / Eanandoallodirektoráhtta

«Saksbehandlers vurdering av varselmeldingen skal skrives ned i seksjon «Behandling», i feltet «Kommentarfelt for saksbehandler (vises ikke i vedtaksbrevet)» eller i feltet «Begrunnelse (vises i vedtaksbrevet)». »

- Hvis saksbehandler ikke har dokumentert at varselmeldingen(e) er vurdert, slår en stoppmelding ut i saksbehandlerskjema

Stoppmeldinger. Disse feilene må rettes opp før søknaden kan settes til foreløpig godkjent:

Behandling

⊗ Noen varselmeldinger har ikke blitt vurdert. For å foreløpig godkjenne søknaden, må det skrives inn vurdering i det interne kommentarfeltet eller i begrunnelse for vedtak.

Varselmeldinger. Vennligst se over følgende varselmeldinger:

Antall dyr

! Foretaket har ført opp at det disponerte søyer 1. mars (kode 145) uten at foretaket har levert lam til slakt (i perioden etter 15. april i søknadsåret). Dette kan indikere at vilkåret om vanlig jordbruksproduksjon ikke er oppfylt. Se nærmere omtale av vilkåret om vanlig jordbruksproduksjon i kommentarrundskrivet.

- Tekst som skrives inn i «begrunnelse for vedtak», vil vises på første side i vedtaksbrevet.

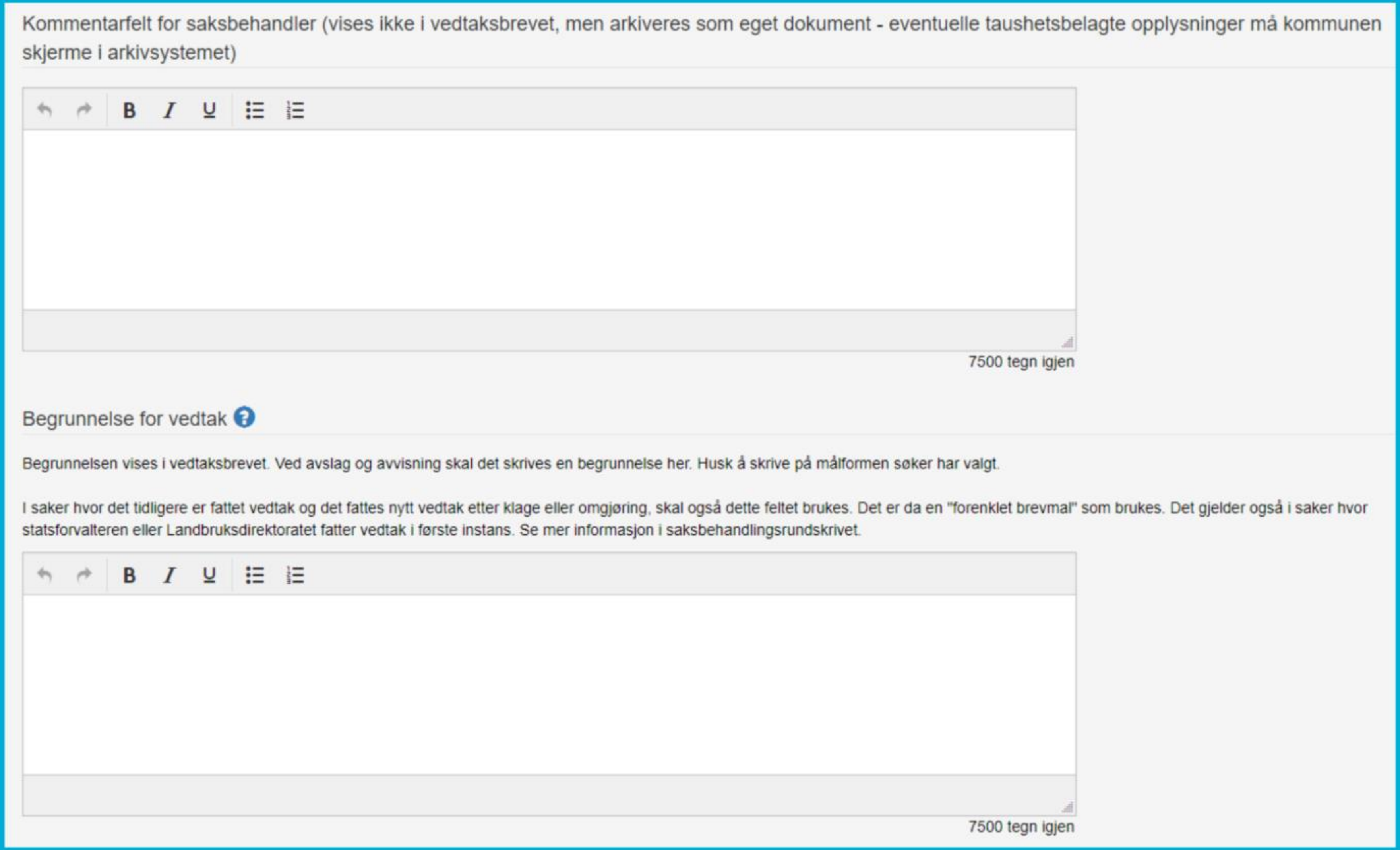

Eksempler på tekster fra vedtaksbrev etter hovedutbetaling 2023

«ll»

«dd»

«nnnnnn»

«,»

«.»

«ok»

«KKK»

«G»

« »

«-»

«jjjjj»

«lk»

Landbruksdirektoratet / Eanandoallodirektoráhtta

Eksempler på tekster som ble skrevet inn i «begrunnelse for vedtak»

Vedtak om produksjons- og avløysartilskot - 2022

Vi viser til din søknad om produksjonstilskot og avløysartilskot i jordbruket for 2022.

G

Innvilga tilskot framgår av oversikten under. Tilskotet blir utbetalt innan 5 virkedagar.

Vedtak om produksjons- og avløsertilskudd - 2022

Vi viser til din søknad om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket for 2022.

Geiter sees på etter jul

Innvilget tilskudd framgår av oversikten under. Tilskuddet vil bli utbetalt innen 5 virkedager.

Vedtak om produksjons- og avløsertilskudd - 2022

Vi viser til din søknad om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket for 2022.

nnnnnn

Innvilget tilskudd framgår av oversikten under. Tilskuddet vil bli utbetalt innen 5 virkedager.

Vedtak om produksjons- og avløysartilskot - 2022

Vi viser til din søknad om produksjonstilskot og avløysartilskot i jordbruket for 2022.

...tja..

Innvilga tilskot framgår av oversikten under. Tilskotet blir utbetalt innan 5 virkedagar.

Eksempler på avvikskommentarer som fremkom i vedtaksbrev i 2023

Tilskudd til økologisk husdyrproduksjon

	Intervall	Sats pr. dyr	Søknad pr. 01.03.	Godkjent pr. 01.03.	Kroner	Søknad pr. 01.10.	Godkjent pr. 01.10.	Kroner
Økologiske melkekyr								
801 Melkekyr, økologiske	alle	2050				36	33 (2)	
Økologiske øvrige storfe								
803 Øvrige storfe, økologiske	alle	365				55	58 (3)	

Sum tilskudd til økologisk husdyrproduksjon

Fotnote

(1) *Økologisk ammeku-tilskudd: visning av beregnet antall dyr i ammekyr kjøttfe (118)*

(2) *Kommentar til godkjent verdi: jjjjj*

(3) *Kommentar til godkjent verdi: lll*

Tilskot for dyr på utmarksbeite

	Intervall	Sats pr. dyr	Søknad	Godkjent	Kroner
Storfe og hest					
410 Utmarksbeite, kyr			40	10 (1)	
420 Utmarksbeite, øvrige storfe			54	54	
Grunnlag for tilskot				**64**	
Sum	**alle**	**1092**		**64**	**69 888**

Sum tilskot dyr på utmarksbeite **69 888 kroner**

Fotnote

(1) *Kommentar til godkjent verdi: .*

Gruppearbeid

Kva er viktig at eit avslag inneheld?

Ta utgangspunkt i desse grunngjevingane for avslag (står i feltet «*Begrunnelse for vedtak*»):

- På grunn av at alle lamma er heimeslakta så vert sauedrifta ikkje rekna som normal landbruksproduksjon og ein har ikkje krav på produksjonsstøtte til sauedrifta
- På grunn av at det ikkje er levert lam til slakt over fleire år av ymse grunnar, så kan føretaket sitt sauehald ikkje godkjennast som normal landbruksdrift.
- Føretaket drifter jordbruksareal med sau, men grunna låg produksjon av slakt er ikkje tilskot til sau godkjent for tilskot.
- Ikkje levert lam til slakt
- Alt slakt vert brukt i eige hushald

© Statsforvaltaren i Vestland

Grunngjeving vedtak avslag, eksempel

Det er eit grunnvilkår for å motta produksjons og avløysartilskot at føretaket driv "vanleg jordbruksproduksjon, jf forskrift om produksjons og avløysartilskot § 2. For å oppfylle kravet om å drive normal jordbruksproduksjon, må produksjonen ha eit næringsmessig preg. Leveransane frå produksjonen skal stå i samsvar med tal dyr eller storleiken på arealet det vert søkt tilskot for.

Føretaket har ikkje slakta lam dei siste 2 åra ifylgje slaktedatabasen. Kommunen har gjort gjentekne freistnader på å koma i kontakt med føretaket utan å lukkast, for å eventuelt å oppklara tilhøvet. Utifrå dei opplysningane me har kan me ikkje godkjenna søyene som produksjonsdyr, då det ikkje har vore levert slakt. Produksjonen manglar difor næringsmessig preg jf. forskrifta.

Oppsummering
Vurdering og grunngjeving for vedtak ved avslag

- Grunngjeving som bonden forstår, treng ikkje vere lang

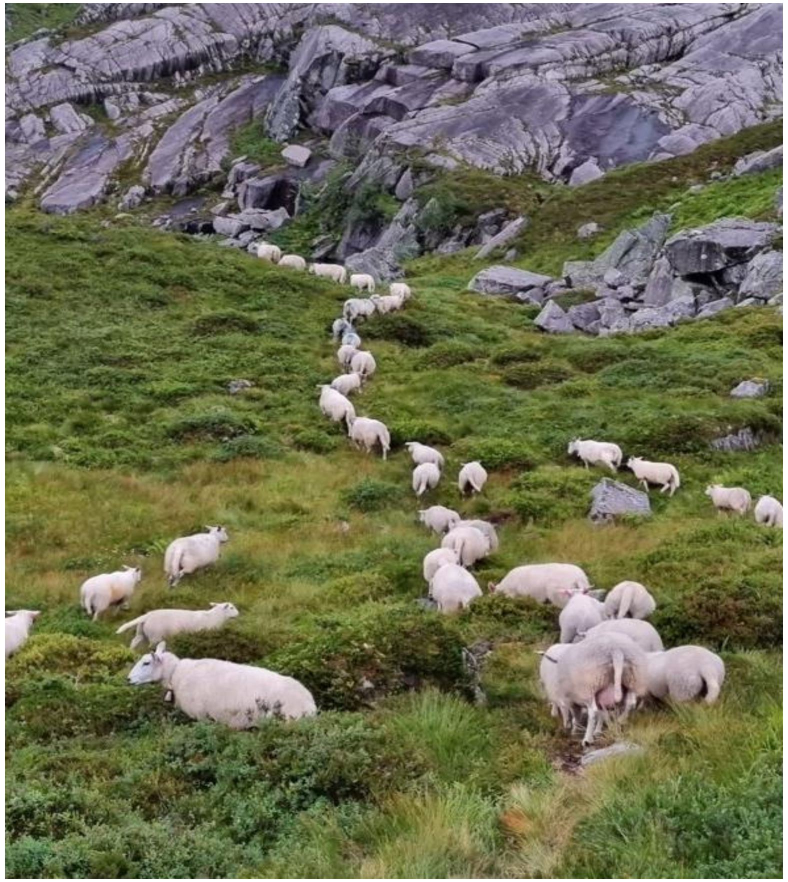

- Dette bør med i grunngjeving i eit vedtak:
  - Vise til regelverket (grunnvilkår)
  - Oppsummering av fakta
  - Vurdering av fakta mot regelverket
  - Konklusjon
- Bruk «*Forhåndsvis vedtaksbrev*»

Hugs!

- Ikkje avkorting, men <u>avslag</u> for husdyrtilskot
- Teknisk: Sett dyretalet til 0, tilskot til dyr på beite og AK-tilskot kan utbetalast

Takk for oss!